

Opinia Komitetu Regionów „Rozwój kierowany przez lokalną społeczność”

(2013/C 17/05)

KOMITET REGIONÓW

- Uważa, że w kolejnym okresie programowania niezbędne jest zwiększenie finansowanego ze środków UE wsparcia dla rozwoju lokalnego, by obywatele mogli bardziej utożsamiać się z celami wyznaczonymi w strategii „Europa 2020” i by ułatwić ożywienie gospodarcze i tworzenie miejsc pracy oraz dostarczyć w tym celu nowych bodźców.
- Uważa, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność jest jednym z najbardziej nowatorskich aspektów pakietu legislacyjnego na lata 2014–2020 i że należy zdecydowanie zachęcać do jego wdrażania.
- Zauważa, że postanowienia dotyczące rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność to jedyne postanowienia rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, w których specjalnie przewidziano osiągnięcie rzeczywistej synergii z myślą o wspólnym wdrażaniu Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. Rozwój kierowany przez lokalną społeczność może zatem funkcjonować jako „punkt kompleksowej obsługi” dla lokalnych beneficjentów, który umożliwiłby zintegrowane i uproszczone wykorzystywanie funduszy w terenie.
- Postrzega rozwój kierowany przez lokalną społeczność jako kluczowe narzędzie harmonijnego rozwoju obszarów miejskich i wiejskich, wzmacniające zdolność tworzenia powiązań z otaczającymi obszarami podmiejskimi i wiejskimi.
- Wzywa Komisję do uwzględnienia ustaleń Trybunału Obrachunkowego oraz innych sprawozdań i ocen w celu zadbania, by nauki płynące z doświadczeń związanych z programami LEADER i URBACT faktycznie doprowadziły do powstania znacznie bardziej solidnego, przejrzystego i możliwego do rozliczenia modelu rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.
- Apeluje, by Komisja jak najszybciej przygotowała wspólne orientacyjne uproszczone wytyczne dotyczące wdrażania rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność w kluczowych dziedzinach.

Sprawozdawca Graham GARVIE (UK/ALDE), członek rady regionu Scottish Borders

Dokumenty źródłowe

I. ZALECENIA POLITYCZNE

KOMITET REGIONÓW

1. Przyjmuje z zadowoleniem propozycje Komisji na kolejny okres programowania, w których po raz kolejny zwrócono szczególną uwagę na rozwój lokalny w polityce regionalnej, polityce rozwoju obszarów wiejskich i polityce morskiej UE.

2. Sądzi, że rozwój lokalny jest częścią szerszego podejścia UE do rozwoju terytorialnego.

3. Uważa, że rozwój lokalny lepiej jest definiować jako całościową koncepcję, która skupia się na problemach i możliwościach wszystkich rodzajów regionów, czy będą to obszary miejskie, wiejskie, wiejsko-miejskie czy funkcjonalne.

4. Uważa, że w kolejnym okresie programowania 2014–2020 niezbędne jest zwiększenie finansowanego ze środków UE wsparcia dla rozwoju lokalnego, nie tylko by obywatele mogli bardziej utożsamiać się z celami wyznaczonymi w strategii „Europa 2020” i ułatwiać jej realizację, ale też by ułatwić ożywienie gospodarcze i tworzenie miejsc pracy w strefach szczególnie dotkniętych obecnym kryzysem gospodarczym i finansowym oraz dostarczyć w tym celu nowych bodźców.

5. Utrzymuje, że podejście oparte na rozwoju lokalnym może być wdrażane za pośrednictwem różnych instrumentów; jedną z głównych nowych możliwości zaproponowanych przez Komisję jest nowy instrument na rzecz rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność. Niemniej pojęcie lokalnego rozwoju ma szersze znaczenie i musi uwzględniać ramy instytucjonalne oraz rozwiązania przyjęte w państwach członkowskich UE.

6. Przyjmuje z dużym zadowoleniem poświęcenie instrumentowi na rzecz rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność całego rozdziału w proponowanym rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów.

7. Zauważa, że postanowienia dotyczące rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność to jedyne postanowienia rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów, w których specjalnie przewidziano osiągnięcie rzeczywistej synergii z myślą o wspólnym wdrażaniu Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR)

i funduszy strukturalnych (Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) i Funduszu Spójności). Rozwój kierowany przez lokalną społeczność ma zatem do odegrania istotną rolę we wzmacnianiu wiarygodności polityki spójności poprzez wykazanie, że różne fundusze UE faktycznie można wykorzystywać łącznie w sposób zintegrowany i skuteczny.

8. Sądzi, że instrument ten można zastosować zarówno w celu lepszego zapewnienia spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej w obrębie Unii Europejskiej, jak i w celu lokalnego wdrożenia jedenastu celów tematycznych wspólnych ram strategicznych, a co za tym idzie strategii „Europa 2020”. Chce jednak podkreślić, że należy wydłużyć termin wyznaczony na opracowanie strategii rozwoju lokalnego.

9. Uważa, że w obecnych trudnych czasach kryzysu i pogorszenia koniunktury gospodarczej bardziej niż kiedykolwiek potrzebne jest usuwanie sztucznych barier między różnymi funduszami UE, tak by mogły one być wykorzystywane lokalnie, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich, z większym uwzględnieniem konkretnych potrzeb lokalnych i ukierunkowaniem na nie.

10. Podkreśla, że budowanie zdolności jest kluczową cechą rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność i że trzeba udostępnić wystarczające zasoby, aby umożliwić lokalnym zainteresowanym stronom przygotowanie i wdrożenie własnej lokalnej strategii.

11. Wyraża zadowolenie, że rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów przewiduje możliwość otrzymania przez obszary objęte rozwojem kierowanym przez lokalną społeczność wyższego współfinansowania (w szczególności dodatkowych 10 % unijnego współfinansowania w ramach EFRR i EFS, jeśli cała oś jest wdrażana za pośrednictwem rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność), i sądzi, że takie same lub podobne zachęty powinny obowiązywać w przypadku wszystkich funduszy, w tym zwłaszcza EFMR.

12. Podkreśla, że główną wartością dodaną wnoszoną przez rozwój kierowany przez lokalną społeczność jest udział społeczności lokalnej, w tym sektora prywatnego i wolontariackiego za pośrednictwem lokalnych grup działania, które sporządzą zintegrowane strategie rozwoju lokalnego.

13. Sądzi, że to oddolne podejście stanowi zdecydowany kontrast z odgórnym podejściem do wydatkowania środków UE, które przeważałyby w innej sytuacji. Tak więc rozwój kierowany przez lokalną społeczność jest najlepszym praktycznym przykładem na to, co oznacza zasada pomocniczości na poziomie lokalnym; pomoże również zwiększyć wśród lokalnej społeczności poczucie współodpowiedzialności za działania wspierane przez UE oraz wiedzę na ten temat.

Główne cele

Strategia „Europa 2020” i wspólne ramy strategiczne

14. Przypomina, że państwa członkowskie i regiony mają pełną swobodę decydowania o wprowadzeniu w umowach partnerskich i programach operacyjnych rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność w przypadku EFRR i EFS.

15. Uważa, że obok agendy miejskiej, zintegrowanych inwestycji terytorialnych i wspólnych planów działania rozwój kierowany przez lokalną społeczność jest jednym z najbardziej nowatorskich aspektów pakietu legislacyjnego na lata 2014–2020 i że należy zdecydowanie zachęcać do jego wdrażania.

16. Sądzi, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność może stać się ważnym narzędziem ułatwiania lokalnej realizacji celów określonych we wspólnych ramach strategicznych i w agendzie terytorialnej 2020 dzięki umożliwieniu wspólnego programowania polityk służących realizacji strategii „Europa 2020”.

17. Uważa, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność powinien bazować na doświadczeniach związanych z wcześniejszymi instrumentami sektorowymi dotyczącymi rozwoju lokalnego, takimi jak w szczególności LEADER (rozwój obszarów wiejskich) i inicjatywy w ramach osi 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego, Program sieci rozwoju miejskiego (URBACT), wcześniejsza inicjatywa URBAN dotycząca zrównoważonego rozwoju na problematycznych obszarach miejskich oraz wcześniejsza inicjatywa EQUAL dotycząca wykluczenia, dyskryminacji i nierówności.

18. Jest zaniepokojony tym, że opracowując wspólne ramy strategiczne, położono zbyt duży nacisk na rozwijanie strategii i budowanie zdolności w ramach działań na rzecz rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność. Choć proces ten należy uznać za niezbędny, to głównym celem rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność jest wypracowanie wymiernych i znaczących rezultatów dzięki inwestycjom, które mogą poprawić sytuację lokalnej społeczności.

19. Podaje w wątpliwość słuszność wymienienia rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność wyłącznie w 9. celu tematycznym wspólnych ram strategicznych, którym jest włączenie społeczne. Rozwój kierowany przez lokalną społeczność to narzędzie o wielu zastosowaniach nastawione na społeczności lokalne, którego zróżnicowany charakter i wyzwania wychodzą znacznie poza zakres problematyki związanej z włączeniem społecznym. Przykładowo może w dużym stopniu przyczynić się do zmniejszenia znaczących nierówności

geograficznych i demograficznych, które utrudniają rozwój gospodarczy i społeczny niektórych regionów.

20. Wzywa w związku z tym do zmiany wspólnych ram strategicznych, co umożliwi wymienienie rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność we wszystkich jedenastu celach tematycznych ram strategicznych i wykorzystanie go zgodnie z lokalnymi potrzebami, a nie tylko w ramach działań dotyczących włączenia społecznego.

21. Podkreśla, że lokalne grupy działania w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność powinny mieć możliwość korzystania z dodatkowych 10 % współfinansowania niezależnie od tego, którym celem tematycznym wspólnych ram strategicznych się zajmują. Zasadniczo 10-procentowy dodatek powinien być przyznawany także wtedy, gdy środki przeznaczone na włączenie społeczne przewidziane w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów nie są przydzielone wyłącznie na rozwój kierowany przez lokalną społeczność.

Konkretna wartość dodana

22. Sądzi, że następujące elementy tworzą wartość dodaną rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność: udział społeczności lokalnej i wszystkich publicznych i prywatnych podmiotów działających w terenie oraz porozumienie i współpraca z nimi; przystosowanie strategii rozwoju lokalnego do konkretnych potrzeb lokalnych; silny wpływ na współpracę wielopoziomową i międzysektorową; aktywne wykorzystanie solidnej lokalnej wiedzy i praktyki; zdolność innowacji na szczeblu terytorialnym oraz zintegrowane i wielosektorowe podejście; lokalnie określone działania i wyniki oraz elastyczne i strategiczne podejście.

23. Uważa, że podejście do rozwoju lokalnego w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność odpowiada także potrzebom prowadzenia polityki spójności w większym stopniu ukierunkowanej na wyniki, dzięki podejmowaniu wyzwań na właściwym poziomie terytorialnym, oraz umożliwi społecznościom i lokalnym samorządom odgrywanie aktywnej roli w realizacji celów polityki UE, a w szczególności strategii „Europa 2020”.

24. Wskazuje, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność może funkcjonować jako „punkt kompleksowej obsługi” dla lokalnych beneficjentów, który umożliwiłby zintegrowane i uproszczone wykorzystywanie w terenie funduszy objętych wspólnymi ramami strategicznymi. Mógłby to potencjalnie być ogromny krok naprzód, jeśli chodzi o zadbanie o to, by dana gmina była w stanie przygotować zintegrowane projekty, które mogą otrzymać współfinansowanie z szeregu funduszy UE.

25. Argumentuje, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność, ze względu na jego zintegrowany charakter i zaangażowanie społeczności, jest pod względem strukturalnym w większym stopniu w stanie wspierać dywersyfikację działań, rozwój i innowacje gospodarcze i społeczne niż standardowe, odgórne procesy składania wniosków.

26. Sądzi, że ułatwiłoby to wdrażanie innowacyjnych projektów, które w innym przypadku nie zostałyby przewidziane w programach operacyjnych. Główna wartość dodana partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego polega na wykorzystaniu różnorodnej wiedzy zgromadzonej w lokalnych grupach działania, które współpracując z beneficjentami nad rozwojem początkowego wniosku o finansowanie, poprawią jego jakość i umożliwią jego skuteczniejsze dopasowanie do szczegółowych potrzeb lokalnych.

27. Wzywa państwa członkowskie i regiony do uważnej oceny, czy włączenie oddzielnej osi poświęconej rozwojowi kierowanemu przez lokalną społeczność do ich umowy partnerskiej czy programu operacyjnego zwiększyłyby wartość dodaną przyznanych im środków unijnych bardziej niż główne odgórne programy.

Skala

28. Wzywa Komisję i państwa członkowskie do zadbania o istnienie wystarczającej masy krytycznej, zarówno jeśli chodzi o wielkość lokalnych grup działania, jak i przeciętną wysokość środków finansowych, za jakie najprawdopodobniej będą odpowiedzialne grupy działania. Obecne doświadczenia związane z LEADER-em i osią 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego sugerują, że poszczególne grupy działania w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność mogłyby obejmować całkowity obszar zamieszkiwany przez 5 000 do 150 000 osób, a na zintegrowaną strategię lokalną można by uzyskać ze środków unijnych średnio od 2 do 10 mln EUR w okresie siedmiu lat.

29. Sądzi jednak, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność może w niektórych przypadkach wytworzyć większą masę krytyczną niż wskazano w pkt 28 i trzeba pozwolić na uzasadnione odstępstwa dla większych obszarów miejskich i obszarów geograficznych, takich jak wyspy czy obszary oddalone, o ile utrzymany zostanie element związany z kierowaniem rozwojem przez lokalną społeczność.

Zintegrowany rozwój terytorialny

30. Pragnie przypomnieć, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność jako fakultatywne narzędzie rozwoju lokalnego w ramach funduszy objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów jest powiązany z innymi instrumentami, takimi jak zintegrowane inwestycje terytorialne, a ponadto przyczynia się do realizacji szerszej strategii rozwoju i umożliwia uwzględnienie wymiaru terytorialnego w ramach strategii realizowanych na szczeblu lokalnym.

31. Popiera to, że w europejskich i krajowych przepisach dotyczących wdrażania jednoznacznie przewidziano możliwość odpowiedniego określenia zintegrowanych inwestycji terytorialnych i lokalnych grup działania w ramach jednej strategii w celu wspólnego realizowania lokalnych ambicji, gdy opcję taką uzna

się za stosowną. W szczególności przepisy dotyczące wdrażania powinny umożliwiać i ułatwiać powierzenie jednej lokalnej grupie działania lub kilku grupom realizacji na mniejszą skalę części działań przewidzianych w ramach danej zintegrowanej inwestycji terytorialnej w szerszym kontekście geograficznym.

32. Uważa w tych przypadkach za jak najbardziej słuszne, aby zintegrowane inwestycje terytorialne także mogły otrzymać dodatkowe 10 % przewidziane dla rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

33. Pragnie jednak przypomnieć, że wartość dodaną rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność stanowi właśnie udział szerszej lokalnej społeczności i wyraźny związek między istniejącymi narzędziami, takimi jak LEADER i oś 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego, a funduszami strukturalnymi.

Rozwój kierowany przez lokalną społeczność na obszarach miejskich i wiejskich

34. Sądzi, że społecznościowy element rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność jest szczególnie przydatny do rozwiązywania geograficznie ograniczonych problemów, które wymagają odpowiedzi obejmujących całą społeczność.

35. Z entuzjazmem odnotowuje, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność może być także jednym z szeregu możliwych narzędzi służących tworzeniu sprzyjających włączeniu społecznemu obszarów miejskich z dostępnymi dla wszystkich usługami publicznymi, które zapobiegają gettoizacji, pozwalają zareagować na ubóstwo i sprzyjają powiązaniom społecznym w ramach różnorodnych społeczności, w tym dzięki polityce promującej aktywne starzenie się, innowacjom społecznym i wzajemnemu wspieraniu się pokoleń i kultur.

36. Sądzi, że choć opinia koncentruje się na wykorzystaniu rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność w dziedzinach i sektorach wykraczających poza obecne i dobrze zbadane zastosowanie programu LEADER na obszarach wiejskich, to rozwój ten – jako naturalne przedłużenie LEADER-a po 2014 r. – może być także jednym z szeregu potencjalnych narzędzi mających na celu sprostanie występującym na obszarach wiejskich wyzwaniom dotyczącym dostępności, rozwoju i dywersyfikacji gospodarczej, utrzymania niezbędnych usług dla ludności, w tym polityki promującej aktywne starzenie się, innowacji społecznych i wzajemnego wspierania się pokoleń i kultur.

37. Uważa, że na większych obszarach miejskich może istnieć szereg lokalnych grup działania na poziomie dzielnicy lub społeczności, aby umożliwić zastosowanie oddolnych rozwiązań dla wyzwań związanych z danym miejscem, takich jak wieloraka deprywacja, degradacja środowiska czy zdolność do zatrudnienia określonych grup o wspólnych niekorzystnych cechach. Należy osiągnąć pewien poziom koordynacji między lokalnymi grupami działania, gdy na danym obszarze działa więcej niż jedna grupa.

Obszary wiejsko-miejskie (związki między obszarami miejskimi i wiejskimi)

38. Postrzega rozwój kierowany przez lokalną społeczność jako kluczowe narzędzie harmonijnego rozwoju obszarów miejskich i wiejskich, wzmacniające zdolność tworzenia powiązań z otaczającymi obszarami podmiejskimi i wiejskimi, pomagające uniknąć niekontrolowanego rozwoju miast, zachęcające do tworzenia dobranej sieci małych i średnich miast oraz wzmacniające relacje między producentami i konsumentami lokalnych produktów rolnych.

39. Przyjmuje z zadowoleniem działanie przygotowawcze RURBAN mające na celu zgromadzenie wyników aktualnych badań i najnowszych działań politycznych w dziedzinie powiązań miejsko-wiejskich. KR życzyłoby sobie, aby rozwinęło się ono jeszcze przed rozpoczęciem okresu 2014–2020 w program zachęcający do wymiany sprawdzonych rozwiązań, do wzajemnej oceny, wskazywania innowacyjnych rozwiązań i tworzenia sieci, z których skorzystać mogłyby nowe partnerstwa w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

40. Pragnie także przypomnieć propozycję KR-u w sprawie stworzenia programu operacyjnego RURBACT, który zachęcałby do wymiany sprawdzonych rozwiązań i tworzenia sieci koncentrujących się na zagadnieniach obszarów miejskich i wiejskich ⁽¹⁾.

41. Sądzi, że w UE istnieją różne formy powiązań miejsko-wiejskich, na które silny wpływ mają krajowe systemy polityczne i administracyjne. Dlatego też wszelka ingerencja ze strony UE powinna być wystarczająco elastyczna, by uwzględnić tę różnorodność systemów sprawowania rządów.

42. Postrzega jako główne wyzwanie potrzebę przezwyciężenia obecnego geograficznego i sektorowego rozgraniczenia funduszy UE. Podczas gdy programy operacyjne są zazwyczaj raczej sektorowe, nowe instrumenty, takie jak zwłaszcza rozwój kierowany przez lokalną społeczność i zintegrowane inwestycje terytorialne, mogłyby zapewnić niezbędne podejście terytorialne i przełamać podziały sektorowe.

43. Uważa, że w rozwoju kierowanym przez lokalną społeczność realizowanym w zakresie związków między obszarami miejskimi i wiejskimi trzeba dostrzec istotne różnice w krajowych kontekstach, zwłaszcza jeśli chodzi o powiązania miejsko-wiejskie w poszczególnych państwach członkowskich (większe różnice w dobrostanie między obszarami miejskimi a wiejskimi, mniejsze możliwości) czy różnice między państwami, w których istnieje wiele gmin (gdzie współpraca musi odbywać się ponad lokalnymi granicami, aby osiągnąć masę krytyczną) a państwami, w których istnieją większe gminy (gdzie lokalne partnerstwa zazwyczaj zawierane są w ramach danego obszaru).

Społeczności przybrzeżne i uzależnione od połowów przybrzeżnych

44. Odnotowuje, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność można z powodzeniem wdrażać także na obszarach o konkretnych problemach sektorowych. Dzieje się tak obecnie na przykład w przypadku osi 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego, gdzie metodologia rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność wykorzystywana jest, aby pomóc lokalnym społecznościom rybackim oraz sektorowi rybołówstwa.

45. Donosi, że w wielu miejscach Europy dobrą podstawę rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność mogą stanowić lokalne partnerstwa finansowane przez EFRROW lub Europejski Fundusz Rybacki; ponadto na niektórych obszarach istnieje już sprawdzona współpraca między partnerstwami w ramach osi 4 Europejskiego Funduszu Rybackiego i LEADER-a, gdyż czasem chodzi tu o ten sam podmiot. Rozwój kierowany przez lokalną społeczność zapewni także możliwość połączenia w odpowiednich przypadkach tych interwencji z EFRROW i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) z interwencjami z EFS i EFRR.

46. Zauważa, że istotnym powodem do niepokoju jest to, że EFMR ma być zarządzany na poziomie państw członkowskich, podczas gdy fundusze strukturalne i LEADER są często zregionalizowane. Ten brak spójności będzie utrudnieniem dla rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

Partnerstwo

47. Pragnie przypomnieć apele Komitetu Regionów o zmianę zasady, zgodnie z którą władze publiczne nie mogą mieć więcej niż 49 % praw do głosowania w przypadkach, gdy istnieją już zinstytucjonalizowane partnerstwa na rzecz rozwoju lokalnego, oraz zaleca w takich sytuacjach „wyważoną reprezentację” różnych sektorów w lokalnej grupie działania.

48. Uważa między innymi, że procesy decyzyjne lokalnych grup działania muszą być solidne i od początku jasno określone, tak by samorząd lokalny jako ponosząca demokratyczną odpowiedzialność instytucja w lokalnym partnerstwie był w stanie kierować ogólną strategią. Należy jednocześnie zadbać o to, by lokalna grupa działania nie została zdominowana przez władze gminne.

49. Podkreśla, że choć celem rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność jest wzmocnienie pozycji lokalnego sektora prywatnego i wolontariackiego, trzeba dostrzegać wspomagającą rolę, jaką powinien odgrywać samorząd lokalny w tym układzie. Nierzadko samorząd lokalny będzie musiał odgrywać wiodącą rolę, aby zapewnić organy zarządzające i KE o właściwym zarządzaniu ryzykiem związanym z audytem i zachowaniem zgodności z przepisami oraz dostępności lokalnych zdolności pozwalających na skuteczne funkcjonowanie struktur i procedur lokalnych grup działania.

⁽¹⁾ Podstawą programu RURBACT byłyby doświadczenia sieci RUR@CT, tak by lepiej uwzględnić powiązania między wymiarem miejskim i wiejskim.

50. Pragnie zatem przypomnieć, że rozwój kierowany przez lokalną społeczność można zorganizować w taki sposób, by przekazanie obowiązków lokalnej grupie działania przez organ zarządzający lub, zależnie od sytuacji, inny lokalny czy regionalny organ wykonawczy mogło dokonywać się w sposób proporcjonalny, odpowiadający faktycznym możliwościom lokalnej grupy działania i potrzebie, by jej decyzje obejmowały wszystkich, były przejrzyste i przewidywały jasny podział odpowiedzialności.

51. Gorąco zachęca Komisję Europejską do uwzględnienia inicjatyw lokalnych, które już istnieją w każdym państwie członkowskim, by w sposób harmonijny dostosować je do nowego instrumentu rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

Wyzwania

52. Wzywa Komisję do uwzględnienia ustaleń Trybunału Obrachunkowego oraz innych sprawozdań i ocen w celu zadbania, by nauki płynące z doświadczeń związanych z programami LEADER i URBACT faktycznie doprowadziły do powstania znacznie bardziej solidnego, przejrzystego i możliwego do rozliczenia modelu rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność.

53. Wzywa, by od samego początku określić jasne zasady pozwalające uniknąć konfliktów interesów, a przynajmniej by przepisy dotyczące rozliczalności, kontroli publicznej, odwoływania się od decyzji i przejrzystości dla lokalnych grup działania były co najmniej równie rygorystyczne, jak te dotyczące radnych. W przypadku zarówno gmin, jak i lokalnych grup działania trzeba jasno określić odpowiedzialność za publiczne pieniądze, które wydatkują, i za decyzje, które podejmują.

54. Podkreśla, że istniejące zdolności to kluczowa kwestia, którą trzeba się zająć, wyjaśniając i upraszczając wymogi proceduralne i administracyjne oraz, gdy to możliwe, ustanawiając punkty kompleksowej obsługi dotyczące różnych funduszy, działające w miarę możliwości także w formie elektronicznej.

55. Sądzi, że w tym celu wymagania w zakresie audytu i zgodności z przepisami w odniesieniu do wszystkich funduszy powinny być większe w porównaniu z obecnymi propozycjami. Równie ważne jest, by wymagania te były proporcjonalne, gdyż w przeciwnym razie zniechęcą potencjalnych lokalnych beneficjentów do starania się o finansowanie unijne.

56. Wyraża zatem zaniepokojenie, że w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność być może trzeba będzie sprostać różnym obciążeniom w zakresie zarządzania finansowego i audytu w przypadku poszczególnych funduszy (którymi zajmują się często różne organy zarządzające czy ministerstwa),

co może doprowadzić do tego, że zintegrowane projekty finansowane z dwóch lub więcej funduszy będą realizowane w tempie narzuconym wymogami najwolniejszego z nich. Ponadto bardzo ważne jest, by wspomniane organy zarządzające nie stawiały własnych dodatkowych, utrudniających działań, wymagań proceduralnych.

57. Podkreśla, że budowanie lokalnych zdolności i opracowywanie strategii to tylko środki do celu, którym jest sprawienie, by w ramach rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność realizować konkretne inwestycje i osiągać wymierne wyniki z korzyścią dla lokalnej społeczności.

58. Sądzi, że w rozwoju kierowanym przez lokalną społeczność trzeba położyć znacznie większy nacisk na opracowywanie i wdrażanie lokalnych strategii, które pozwalają zmierzać do jasno określonych rezultatów.

59. Podkreśla, że jedną z kluczowych zalet rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność jest zdolność do innowacyjności, co osiąga się poprzez elastyczność we wdrażaniu. W związku z tym w unijnych i krajowych przepisach nie należy odgórnie narzucać jednolitych dla różnych państw i regionów środków, zasad dotyczących kwalifikowalności i kryteriów, aby ułatwić oddolne poszukiwanie lokalnych rozwiązań dla lokalnych problemów.

60. Jest zdania, że powiązania między określaniem lokalnych strategii i wymianą sprawdzonych rozwiązań a szerszym wdrażaniem muszą być bezpośrednie i solidne, zwłaszcza jeśli chodzi o większe interwencje w ramach funduszy strukturalnych.

61. Zauważa, że organy zarządzające mogą mieć skłonność do niewspierania zintegrowanych i wymagających znacznych zasobów działań, takich jak rozwój kierowany przez lokalną społeczność, jeśli istnieją łatwiejsze sposoby wydania środków. Jednakże przy większej niż dotychczas pomocy technicznej, rozwój kierowany przez lokalną społeczność ma znacznie szerszy wymiar jakościowy i zyskuje większe poparcie lokalnej społeczności niż podejście odgórne.

62. Zwraca uwagę na niespójność polegającą na tym, że w przypadku stosowania rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność 5 % środków zarezerwowano dla LEADER-a, nie zaś dla innych funduszy. Wzywa organy zarządzające do rozważenia zastosowania tego odsetka także w odniesieniu do pozostałych trzech funduszy we wszystkich funduszach objętych rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów, gdy wybrana zostanie opcja rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność na poziomie umowy partnerskiej lub programu operacyjnego.

63. Sądzi, że trzeba zaradzić obecnemu rozproszeniu rozwoju lokalnego w ramach programów, aby zwiększyć widoczność, rozliczalność oraz prezentację projektów, jak też wzajemne uczenie się i transfer wiedzy, zwłaszcza w przypadku wyników niemierzalnych.

64. Apeluje, by cztery zainteresowane dyrekcje generalne Komisji przygotowały najszybciej jak to możliwe wspólne orientacyjne uproszczone wytyczne dotyczące wdrażania rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność w takich kluczowych dziedzinach jak ocena tego, jak fundusze objęte rozporządzeniem w sprawie wspólnych przepisów mogą faktycznie pomóc w realizacji lokalnych programów i poszczególnych projektów, kwalifikowalność wydatków, sprawozdawczość, współpraca, audyt i zgodność z przepisami, a także metody promocji i transferu wiedzy. W ramach tych działań Komisja powinna podjąć strategiczny dialog z podmiotami zajmującymi się w praktyce rozwojem na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, które mogą wskazać pytania, jakie należy poruszyć w wytycznych, oraz możliwe odpowiedzi i przykłady istniejących partnerstw na rzecz rozwoju lokalnego.

Bruksela, 29 listopada 2012 r.

Przewodniczący
Komitetu Regionów
Ramón Luis VALCÁRCEL SISO
